

Čertovská rozprávka – návrat k tradíciám

Mená Štancel – Štancelová čitateľom Listov netreba predstavovať. Vlado Štancel býva podpísaný pod mnohými článkami na najrôznejšie spoločenské i politické témy. Zuzana Štancelová zasa pravidelne svedá zaujímavé osobnosti kultúrneho života a sprostredkováva ich názory čitateľom. Okrem toho je autorkou kresleného – v jej prípade skôr „maľovaného“ humoru s typickým nenapodobiteľným rukopisom. Obaja manželia sa taktiež aktívne angažujú v Dome národnostných menšín, kde pomáhajú organizovať výstavy a ďalšie akcie tejto inštitúcie.

Vlado Štancel je verejne známa osobnosť, ktorá sa dlhodobo objavuje v publicistickej relácii Českej televízie „Černé ovce“. Roky strávené na obrazovke navyiac zúročil vo svojich dvoch prvých knihách „Dlužník“ a „Žerty stranou“. Sú to, dalo by sa povedať „životné príručky“, ktoré kombinujú humorné rozprávanie o nešvároch a úskaliach dneška s praktickými právnymi radami, ako sa im brániť. Jeho ďalšie dve knihy „Ze života občanské společnosti“ a „Milka“ už majú širší záber a hlbšia ďalšiu brázdú na dnes pomerne málo obrábanom poli humoru a satiry. Filmovým fanúšikom možno neuniklo, že Vlado Štancel nakrútil tiež tri celovečerné filmy /Mezi námi přáteli, Pamětnice, Rekvalifikace/.

Zuzana Štancelová sa venuje knižným ilustráciám i voľnej maliarskej tvorbe a stará sa aj o výtvarnú stránku filmov vrátane kostýmov. A potom sa čas od času manželia pracovne zídu pri divadle a teraz priamo pri bábkach, ktoré sú, čo možno netušíte, nielen ich láskou, ale tiež pôvodnou profesiou, z ktorej obaja vyšli a pri ktorej sa zoznámili pred vyše dvadsiatimi rokmi na bábkarскеj katedre DAMU.

Ich najnovším umeleckým počínom v tejto oblasti je „Čertovská pohádka“, predstavenie pre deti, ktoré malo premiéru 28. marca tohto roku v kladenskom Divadle Lampion. Text pochádza z pera Zuzany Štancelovej a predlohou k nemu boli

rozprávkové motívy J. Š. Kubína. Hru sa rozhodli inscenovať ako klasickú marionetovú inscenáciu – to znamená predstavenie hrané drevenými závesnými bábkami, ktorých tradícia sa u nás udržala po stáročia.

Tvorcovia mali na mysli komediálnu rozprávku, ktorej porozumejú najmenší diváci a kde nebude núdza o humor a prekvapenia. Od klasických marionet vrátane postavy Gašparka je už len krôčik k čertovskej téme, ktorá Štancelovcov vždy lákala. Mimochodom v tvorbe ľudových bábkarov aj v Kubínových rozprávkach sa to českými komickými čertmi iba hemží. Aj prvé spoločné predstavenie manželov Štancelovcov, uvádzané v Divadle Minor ešte v budove bývalého Ústredného loutkového divadla v Prahe, sa volalo „Peklem s čertem“. Sprvu sa zamýšľali nad námetom rozprávky Čertov švagar, ale potom s rozmyslom opustili svet rozprávok Erben a či Němcovej s jeho múdrosťou, citovosťou, jednoznačným morálnym apelom i hĺbkou tajomstiev a inštinktívne zalovili v slnkom zaliatom rybníku plnom Kubínových figliarstiev, ľudových príbehov, nezáväzného reťazenia rozprávkových motívov, vtípných nápadov a humorných asociácií, kde hlavnou úlohou je pobaviť a rozosmiať.

Mali by sme pár slov venovať aj Josefovi Štefanovi Kubínovi. Bol to svojrázny český spisovateľ, ktorý sa preslávil najmä ako národopisný zberateľ ľudových rozprávok.

Narodil sa v roku 1864 v Jičine. Po maturite na miestnom gymnáziu študoval na Karlovej univerzite v Prahe modernú filológiu a národopis pod vedením chýrneho profesora Jiřího Polívky. Bol už z modernej generácie zberateľov, ktorí nehľadali iba poéziu a múdrosť ľudových rozprávok, ale obdivovali predovšetkým bezprostredný prejav ľudových zabávačov a rozprávačov a snažili sa ho zachytiť v čo najautentickejšej podobe. Vtedy nemali žiadne diktafóny, magnetofóny a podobné zariadenia, a tak sa snažili dosiahnuť čo najväčšej autenticity podrobnou transkripciou krajových dialektov a rôznych výslovnostných odchýlok. Napokon i staré vydania slovenských rozprávok Boženy Němcovej nesú stopy podobnej snahy. Ešte

